

Nr 216.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till kontrollstyrelsen för budgetåret 1945/46; given Stockholms slott den 2 mars 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 mars 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, DOMÖ, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, ERLANDER, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför följande.

Under rubriken Kontrollstyrelsen äro i riksstaten för innevarande budgetår uppförda fyra förslagsanslag, däribland ett till avlöningar å 454 000 kronor, ett till omkostnader å 72 000 kronor, ett till kontroll å tillverkningsavgifter å 250 000 kronor samt ett till granskning av systembolagens ekonomiska förvaltning å 78 500 kronor.

I avbidan på slutförandet av pågående utredning rörande omorganisation av de allmänna restaurangbolagens verksamhet upptogos förenämnda fyra anslag i statsverkspropositionen med endast beräknade belopp, varvid de uppfördes med samma belopp som i gällande riksstat.

Nyssnämnda utredning har nu slutförts. Sedan de sakkunniga den 31 januari 1945 avgivit en promemoria med förslag i ämnet, har i pro-

position denna dag framlagts förslag om vissa ändringar i rusdrycksförsäljningsförfordningen, åsyftande en sammanslagning till ett centralbolag av de fem allmänna restaurangbolagen.

Jag får nu återkomma till frågan om medelsanvisning till kontrollstyrelsen för nästa budgetår.

Kontrollstyrelsens avlöningsanslag.

Gällande personalförteckning har av Kungl. Maj:t fastställts den 30 juni 1944 (statsliggaren sid. 398). Samma dag har Kungl. Maj:t fastställt följande avlöningsstat för kontrollstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ... kronor	152 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	33 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	218 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	51 000
<hr/> Summa kronor 454 000	

I skrivelse den 31 augusti 1944 har *kontrollstyrelsen* framlagt beräkningar angående medelsbehovet under förevarande anslag. Då genom den vid fjolårets riksdag beslutade omorganisationen av ämbetsverket (prop. nr 243; skriv. nr 428) styrelsens önskemål i fråga om verkets organisation i det stora hela tillgodosetts, har styrelsen nu endast funnit anledning att i några särskilda hänseenden framkomma med förslag till jämkningar. Sålunda hemställer styrelsen om överföring å ordinarie stat av en förste byråsekreterartjänst i lönegraden Eo 24, återbesättande av en vakantsatt byråinspektörstjänst i lönegraden Eo 22 samt inrättande av vissa ordinarie tjänster för att förbättra anställningsförhållandena för biträdespersonalen. Till stöd för dessa framställningar har styrelsen anfört i huvudsak följande.

Ordinarie befattningar ha icke inrättats för någon del av tredje byråns (skattebyråns) personal. Anledningen härtill är, att byråns arbetsuppgifter huvudsakligen avse på senare år tillkomna krisskatter, vilkas framtida bestånd åtminstone delvis kan vara ovisst. Innehavaren av en av de å byrån placerade fyra förste byråinspektörsbefattningarna i lönegraden Eo 24 har i huvudsak att svara för kontrollen över maltdrycksbeskattningen. Då ifrågavarande befattning funnits inrättad hos kontrollstyrelsen inemot fem år och ett stadigvarande behov av en för det centrala kontrollarbetet med maltdrycks-skatten närmast ansvarig tjänsteman oavvisligen är för handen, anser

styrelsen, att anledning icke längre föreligger att undanskjuta befattningens överförande å ordinarie stat.

Sedan slutet av år 1939 har en byråinspektörsbefattning i lönegraden Eo 22 hållits vakant. Medel till avlöning åt innehavare av denna befattning har för löpande budgetår icke inräknats i anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Befattningen är placerad å första byrån, och dess innehavare har i främsta rummet avsetts skola tagas i anspråk för handläggning av ärenden angående bryggeriernas försäljning av pilsnerdricka men även för deltagande i den inspektionsverksamhet i fråga om rusdrycksförsäljningen, som ankommer på byrån. Särskilt med hänsyn till att pilsnerdricka med normal alkoholhalt vid ett förbättrat försörjningsläge ånyo kan få framställas anser styrelsen, att nu ifrågavarande uppsiktsverksamhet icke i längden kan undanskjutas, och hemställer på grund därav, att berörda byråinspektörsbefattning måtte få tillsättas.

Proportionen mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie befattningar hos styrelsen i lägsta biträdesgraderna är icke tillfredsställande. Någon förbättring har icke vunnits genom den år 1944 genomförda omorganisationen. Antalet anställda skriv- och kontorsbiträden var i maj 1944 trettio, varav endast sex voro ordinarie. Det förhållandet att möjligheterna att vinna ordinarie anställning varit så begränsade har menligt inverkat på rekryteringen av biträdespersonalen och medfört svårigheter att bibehålla densamma vid verket. Hos styrelsen finnas för närvarande anställda fyra extra ordinarie kanslibiträden, samtliga med minst 20 års anställning i verket. Av dessa har ett kanslibitråde innehaft denna tjänsteställning i 20 år och ett annat i 6 år, båda med kvalificerade, stadigvarande arbetsuppgifter. Den förstnämnda befattningshavaren är placerad å styrelsens tredje byrå och har till uppgift att självständigt föra erforderliga liggare rörande kontrollen över tillverkningen och beskattningen av brännvin och maltdrycker, vilka äro av grundläggande betydelse för sagda kontroll, att fortlöpande granska, att belopp, avseende skatt och kontrollkostnadsbidrag, debiteras vederbörande tillverkare med rätta belopp samt att biträda med de utredningar, som i samband härmed äro erforderliga. Kontrollstyrelsen har hävdadt, att de med befattningen förenade göromålen motivera en placering i kontoristgraden (A 9), och denna mening har även delats såväl av 1941 års tjänsteförteckningssakkunniga som av de sakkunniga för omorganisation av kontrollstyrelsen. Ej heller har vare sig statskontoret eller allmänna lönenämnden motsatt sig detta förslag. Kontrollstyrelsen hemställer därför om att ifrågavarande befattning förändras till en kontoristbefattning i lönegrad A 9. Därest Kungl. Maj:ten icke finner sig kunna biträda denna hemställan, kan kontrollstyrelsen i allt fall icke anse skäl föreligga, att befattningen jämväl i fortsättningen allenast skall vara inrättad som extra ordinarie, då den ägt bestånd i mer än 20 år och de till befattningen hörande arbetsuppgifterna äro stadigvarande. I händelse befattningen icke uppflyttas i kontoristgraden, bör den alltså omändras till ordinarie.

Den andra av de båda extra ordinarie kanslibiträdesbefattningar, som funnits inrättade hos styrelsen sedan längre tid tillbaka, är placerad på styrelsens andra byrå. Den har av de sakkunniga för omorganisation av kontrollstyrelsen och av styrelsen själv föreslagits till

uppförande å ordinarie stat utan erinran från remissmyndigheternas sida. Befattningshavaren i fråga, vilken å byrån biträder med handläggning av ärenden rörande tilldelning av sprit för tekniska ändamål samt rörande kontrollen över tillverkningen av alkoholhaltiga preparat, har sig kvalificerade göromål anförtrodda. Detta kanslibitråde har bland annat att självständigt föra de liggare och kortsystem, på vilka prövningen av inkommande ansökningar grundar sig, att utföra erforderliga utredningar samt att självständigt granska de årliga deklARATIONERNA rörande användningen av tilldelad sprit. Då arbetsuppgifterna äro av stadigvarande natur och befattningshavaren skäligen bör beredas den avlöningsförbättring, som vinnes genom tjänstens ordinarie sättning, får kontrollstyrelsen hemställa, att befattningen placeras i lönegraden A 7.

Genom den föreslagna överföringen å ordinarie stat av de båda nyssnämnda extra ordinarie kanslibiträderna, vilka äro ordinarie kontorsbiträden i verket, skulle ernås, att två av de mångåriga icke-ordinarie biträdena skulle kunna beredas befordran till ordinarie anställning. För närvarande finnas 6 sådana, som innehaft anställning i verket mellan 9 och 23 år. För tillgodoseende av behovet av en skälighets beföringång är emellertid erforderligt, att ytterligare minst 2 ordinarie kontorsbiträdesbefattningar inrättas. Efter anställningstiden räknat, skulle av de nu berörda äldre biträdena likväl kvarstå i extra ordinarie befattning tvenne biträden med så lång tjänstetid som lägst 9 år.

Vid bifall till kontrollstyrelsens förslag beträffande biträdespersonalen skulle en något förbättrad proportion erhållas mellan den ordinarie och den extra ordinarie personalen. Antalet ordinarie befattningar skulle utgöra 14 och extra ordinarie befattningar 22.

Kontrollstyrelsen erinrar om att frågan om en definitiv organisation av styrelsens statistikavdelning enligt uttalande i propositionen nr 243 till 1944 års riksdag uppskjutits i avbidan på prövning av det av de sakkunniga för utredning angående orsakerna till försämringen i nykterhetstillståndet framlagda förslaget om skyldighet för åklagare att i alla fyllerimål inhämta utdrag av kontrollstyrelsens fylleriregister, vilket skulle medföra en avsevärd ökning av arbetet med fylleriregistret. Oavsett om ytterligare arbetsuppgifter av sådan anledning kunna komma att tillföras avdelningen, finner styrelsen den fortgående utvecklingen och av arbetet kunna erfarenheter påkalla, att löneställningen för två av befattningarna vid avdelningen nu göres till föremål för omprövning. Härom anför styrelsen i huvudsak följande.

Arbetet å registeravdelningen har undergått en stark ökning. Antalet i registret ingående kort uppgick vid mediet av år 1942 till cirka 260 000 men har nu stigit till cirka 330 000. Expedieringen till domstolar, åklagarmyndigheter, militära myndigheter samt statliga nykterhetsvårdande organ av registerutdrag visar ständig ökning: år 1940 10 000, år 1941 14 496, år 1942 21 317 och år 1943 25 079. För år 1944 torde antalet uppgå till omkring 28 000.

Beträffande det såsom arbetsledare å registeravdelningen tjänstgörande kanslibiträdet må erinras om att de sakkunniga för omorganisation av kontrollstyrelsen föreslogo, att befattningen skulle uppflyttas i kontoristgraden (A 9). Med hänsyn till den stegring i verksamheten, som enligt vad nyss berörts sedan dess (juni 1942) inträtt, har ifrågasvarande befattningshavare erhållit sin arbetsbörda ytterligare ökad. Samtidigt som den största noggrannhet måste iakttagas vid såväl registreringsarbetet som utdragsexpedieringen, måste arbetet även utföras med stor skyndsamhet, då rekvisitionerna av registerutdrag ofta nog gälla anhållna personer. Att under sådana förhållanden självständigt svara för det löpande arbetet med fylleriregistrets handhavande blir en maktpåliggande uppgift. Å arbetsledaren ankommer även att självständigt bearbeta de för den officiella statistiken avsedda fylleriuppgifterna samt att biträda vid utredningar, för vilka registeruppgifterna kunna tjäna som grund. Kontrollstyrelsen föreslår, att en befattning såsom kansliskrivare inrättas för ändamålet. Med hänsyn till den svävande frågan om en mera omfattande användning av fylleriregistret anser styrelsen sig icke böra föreslå inrättande av tjänsten såsom ordinarie, utan hemställer om sådan ökning av icke-ordinarieposten, att den nuvarande befattningen i Eo 7 kan omändras till en kansliskrivartjänst i lönegrad Eo 11.

Såsom närmaste medhjälpare åt arbetsledaren å registeravdelningen tjänstgör ett mångårigt extra ordinarie kontorsbiträde. På grund av arbetets omfattning har det visat sig erforderligt att åt detta biträde anförtro vissa delar av det mera ansvarsfulla arbetet. Kontrollstyrelsen anser därför motiverat, att befattningen placeras i lönegraden Eo 7.

I utlåtande den 19 februari 1945 över förslaget om sammanslagning till ett centralbolag av de fem allmänna restaurangbolagen har kontrollstyrelsen angivit de ändringar i kontrollstyrelsens personal- och anslagsbehov, som skulle föranledas av genomförandet av detta förslag och det i samband därmed framlagda förslaget om åläggande för kontrollstyrelsen att avgöra frågor rörande lön till befattningshavare i ledande ställning inom systembolagen, rörande grunder för avlönning till annan personal eller för pensionering av personal m. m. Styrelsen har framhållit, att detta skulle medföra en icke oväsentlig ökning i styrelsens arbetsuppgifter, vilken medförde behov av viss personalförstärkning. Å andra sidan skulle två inspektörstjänster kunna indragas.

Kontrollstyrelsen har härom i huvudsak framhållit följande.

För tillsynen över de allmänna restaurangbolagen äro inrättade två arvodestjänster, en såsom förste byråinspektör med arvode av högst 12 500 kronor och en såsom byråinspektör med arvode av högst 9 000 kronor. Dessa båda befattningar böra indragas från och med 1 januari 1946, då det nya centrala restaurangbolaget skulle börja sin verksamhet.

Överflyttandet till kontrollstyrelsen av beslutanderätten i lönefrågor, som beröra systembolagens personal, medför att rekryterings- och anställningsförhållandena vid systembolagen måste följas på ett betydligt

mera ingående sätt än hittills. Då här är fråga om ett personalbestånd av sammanlagt mer än 2 000 befattningshavare, kräves härför ett omfattande arbete. Sålunda skulle beslutsättningen i alla lönefrågor bland annat kräva uppläggande och vidmakthållande av ett detaljerat register över samtliga anställda vid systembolagen. Då kontrollstyrelsen skulle ha att vid avtalsförhandlingar rörande löne- och pensionsfrågor direkt inträda som motpart till de anställda, komma maktpåliggande uppgifter att åvila de befattningshavare, som skola deltaga i arbetet härmed.

Beredningen av ärendena angående anställnings- och avlöningsförhållandena vid systembolagen handhaves till väsentlig del av den å första byrån anställde förste byråinspektör (lönegrad A 24), vilken av de sakkunniga för omorganisation av kontrollstyrelsen föreslagits till inplacering i lönegrad A 26. I propositionen nr 243 till 1944 års riksdag föreslogs befattningen uppflyttad till lönegrad Eo 26 med hänsyn till att den omhandlade beslutanderätten i systembolagens lönefrågor skulle överflyttas till kontrollstyrelsen. Då frågan om sagda beslutanderätt föll vid 1944 års riksdag, kom emellertid befattningen i fråga att bibehållas i lönegrad A 24.

Styrelsen föreslår nu, att den ena av befattningarna såsom förste byråinspektör i A 24 uppflyttas i lönegrad A 26. Handläggningen av de nytillkommande uppgifterna påkallar vidare anställande av en amanuens i lönegrad Eo 16 och ett kontorsbiträde i Eo 4. Med hänsyn till nödvändigheten av att redan före ikraftträdandet av den här avsedda nya bestämmelsen i rusdrycksförsäljningsförordningen igångsätta vissa förberedande arbeten hemställer styrelsen, att personalförstärkningarna måtte genomföras redan från och med ingången av nästa budgetår.

Den kostnadsökning, som överförandet av beslutanderätten i systembolagens lönefrågor skulle medföra i ämbetsverkets stat, anser styrelsen väsentligen komma att uppvägas av kostnadsminskning genom bortfallande av den förhandlingsverksamhet, som nu bedrivs av systembolagens arbetsgivareförening.

Beträffande personalförteckningen innebär kontrollstyrelsens förslag, att i förteckningen skola upptagas en förste byråinspektör i A 26, fyra kontorister i A 9 i stället för tre, två kanslibiträden i A 7 i stället för ett, åtta kontorsbiträden i A 4 i stället för sex samt tre förste byråinspektörer i Eo 24 i stället för fyra. Kontrollstyrelsen har vidare anmärkt, att den i nu gällande personalförteckning å övergångsstat upptagna befattningen såsom förste byråingenjör bör avföras ur förteckningen, när dess innehavare erhållit fullmakt såsom byrådirektör hos styrelsen.

Enligt kontrollstyrelsens beräkningar skulle ett genomförande av de föreslagna ändringarna i personalförteckningen medföra att utgifterna under anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän ökades med i runt tal 33 000 kronor till 185 000 kronor. Posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle minskas

från 33 000 kronor till 22 200 kronor med hänsyn till indragningen från den 1 januari 1946 av två arvodestjänster för kontrollen över de allmänna restaurangbolagen. I fråga om anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie personal skulle de föreslagna överföringarna å ordinarie stat medföra en minskad belastning med något över 30 000 kronor. Å andra sidan skulle återbesättandet av en byråinspektörsbefattning i lönegraden Eo 22 och uppflyttningen till kansliskrivare respektive kanslibitråde av ett kanslibitråde och ett kontorsbiträde öka kostnaderna med närmare 8 000 kronor. Vidare ha utgifterna för avlöningar till en amanuens och ett kontorsbiträde, som begärts på grund av överflyttningen till kontrollstyrelsen av beslutanderätten i systembolagens lönefrågor, beräknats uppgå till 7 800 kronor. Utgifterna å anslagsposten ha sålunda beräknats till 203 300 kronor mot 218 000 kronor för innevarande budgetår. Anslagsposten till rörligt tillägg har upptagits till 53 500 kronor, eller 2 500 kronor mera än för budgetåret 1944/45.

Vad först angår de personalförändringar, som skulle följa av bifall till det i proposition denna dag framlagda förslaget angående omorganisation av de allmänna restaurangbolagen m. m., anser jag liksom vid frågans behandling i fjol, att den å första byrån anställde förste byråinspektören i lönegraden A 24, som skulle komma att handlägga ärenden angående avlönings- och anställningsförhållandena vid systembolagen, bör placeras i lönegraden Eo 26. För biträde vid handläggningen av ifrågavarande ärenden torde böra avses en amanuens och ett extra ordinarie kontorsbiträde. Sistnämnda personalförstärkningar böra medgivas från och med den 1 oktober 1945. De två för kontrollen över de allmänna restaurangbolagen avsedda arvodestjänsterna böra indragas från och med den 1 januari 1946.

Departementschefen

Kontrollstyrelsen har i sin petitaskrivelse föreslagit överflyttande till ordinarie stat av ett antal befattningar och uppflyttning i lönegrad av andra. I viss utsträckning har jag ansett mig böra tillmötesgå styrelsens framställningar. Med den föreslagna ordinariesättningen av en förste byråinspektörsbefattning å tredje byrån och en kanslibiträdets-tjänst å andra byrån synes dock tills vidare böra anstå. Däremot tillstyrker jag, att den kanslibiträdets-tjänst, vars innehavare biträder vid kontrollen över tillverkning och beskattning av brännvin och malt-drycker, överflyttas å ordinarie stat. Likaledes biträder jag förslaget om inrättande av två ordinarie kontorsbiträdets-tjänster samtidigt med att två extra ordinarie tjänster indragas.

Med hänsyn till både det ansvar, som åvilar den kvinnliga arbetsledaren å registeravdelningen, och omfattningen av hennes arbetsuppgifter förordar jag, att tjänsten i avvaktan på en eventuell omorgani-

sation av registeravdelningen placeras i Eo 9. Däremot anser jag mig icke böra förorda ökad medelsanvisning för uppflyttning till Eo 7 av ett kontorsbiträde å samma avdelning. Jag vill icke motsätta mig, att den vakantsatta byråinspektörsbefattningen å första byrån tillsättes under nästa budgetår, då behov därav synes föreligga för kontrollen över bryggerierna.

I enlighet med styrelsens förslag bör den å övergångsstat uppförda tjänsten såsom förste byråingenjör utgå ur personalförteckningen. Samtidigt bör den förste byråinspektörstjänst i A 24, vars innehavare skulle placeras i lönegraden Eo 26, uppföras å övergångsstat.

Vad angår medelsbehovet under anslagsposten till *avlöningar till ordinarie tjänstemän* skulle nyssnämnda placering i lönegraden Eo 26 av en förste byråinspektör medföra en med omkring 10 000 kronor minskad belastning. Å andra sidan skulle överföring till ordinarie stat av ett extra ordinarie kanslibiträde, som tillika innehar en ordinarie kontorsbiträdesbefattning, och två extra ordinarie kontorsbiträden öka utgifterna med närmare 15 000 kronor. Anslagsposten torde sålunda böra upptagas till ett 5 000 kronor högre belopp än för innevarande budgetår, eller till 157 000 kronor.

I enlighet med kontrollstyrelsens förslag torde anslagsposten till *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, böra nedsättas från 33 000 kronor till 22 200 kronor.

I fråga om anslagsposten till *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* skulle avlöning till en förste byråinspektör i Eo 26 öka utgifterna med omkring 10 500 kronor. För avlöning från den 1 oktober 1945 åt en amanuens för biträde vid handläggningen av ärenden angående systembolagens lönefrågor torde böra beräknas 3 800 kronor. Någon uppräknig för att möjliggöra anställandet av ett extra ordinarie kontorsbiträde torde icke behövas, eftersom under anslagsposten för löpande budgetår avsetts medel för ett kontorsbiträde för kontrollen över de allmänna restaurangbolagen, varav behov icke längre skulle föreligga. Uppflyttningen av ett kanslibiträde till kontorist skulle innebära en kostnadsökning av 300 kronor. För avlöning åt en byråinspektör i lönegraden Eo 22 beräknar jag 7 000 kronor. Mot nämnda utgiftsökningar av sammanlagt 21 600 kronor skulle svara en minskad belastning av omkring 14 000 kronor på grund av inrättandet av de förutnämnda ordinarie biträdesbefattningarna. Anslagsposten torde kunna upptagas till 225 000 kronor.

Till rörligt tillägg torde böra beräknas 51 800 kronor.

Kontrollstyrelsens avlöningsanslag torde sålunda för nästa budgetår böra upptagas med $(157\,000 + 22\,200 + 225\,000 + 51\,800 =)$ 456 000 kronor.

Hemställan om medelsanvisning och godkännande av personalförteckning m. m. göres i det följande.

Kontrollstyrelsens omkostnadsanslag.

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1944 fastställt följande omkostnadsstat för kontrollstyrelsen att tillämpas tills vidare under budgetåret 1944/45:

Omkostnadsstat.

U t g i f t e r :

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	2 700
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	„	28 000
3. Expenser, <i>förslagsvis</i>	„	37 500
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	„	4 000
Summa		kronor 72 200

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l :

Försålda trycksaker och makulatur m. m.	kronor	200
Nettoutgift		kronor 72 000

Samtidigt har Kungl. Maj:t föreskrivit, att anslagsposterna till reseersättningar och publikationstryck icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas samt att av anslagsposten till expenser må tagas i anspråk för bränsle, lyse och vatten förslagsvis 1 500 kronor och för övriga expenser högst 36 000 kronor.

I sin skrivelse den 31 augusti 1944 har kontrollstyrelsen hemställt, att enahanda anslagsbelopp och omkostnadsstat måtte fastställas jämväl för budgetåret 1945/1946.

Vid bifall till förslaget om omorganisation av de allmänna restaurangbolagen torde anslagsposten till reseersättningar kunna minskas med 3 000 kronor i förhållande till vad kontrollstyrelsen beräknat. Vid sådant förhållande bör posten upptagas med 25 000 kronor. I övrigt kan jag godtaga kontrollstyrelsens i skrivelsen gjorda beräkningar angående medelsbehovet å omkostnadsanslaget. Med hänsyn härtill beräknar jag anslaget till 69 000 kronor. *Departementschefen.*

Anslaget till kontroll å tillverkningsavgifter.

Genom beslut den 30 juni 1944 har Kungl. Maj:t fastställt personalförteckning för kontrollstyrelsens lokala skattekontroll (statsliggaren sid. 400). Samma dag har Kungl. Maj:t fastställt följande stat för anslaget till kontroll å tillverkningsavgifter, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

*S t a t.**Utgifter:**A v l ö n i n g a r:*

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	kronor 260 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	„ 64 500
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	„ 8 000
	<hr/> kronor 332 500

O m k o s t n a d e r:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor 500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	„ 77 000
3. Övriga utgifter: Nyanskaffning och underhåll av kontrollapparater och kontrolleffekter m. m., <i>högst</i> ..	„ 10 000
	<hr/> kronor 87 500
	<hr/> Summa kronor 420 000

Särskilda uppbördsmedel:

Kontrollkostnadsbidrag m. m.	kronor 170 000
	<hr/> Nettoutgift kronor 250 000

I sin skrivelse den 31 augusti 1944 har *kontrollstyrelsen* upptagit anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med ett belopp av 360 000 kronor, innebärande en höjning med 100 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår. Härvid har kontrollstyrelsen anfört i huvudsak följande.

Den väsentligaste delen av utgifterna å ifrågavarande anslagspost utgöres av avlöningar till brännerikontrollörerna. Anslagsposten sänktes från och med budgetåret 1942/43 från 367 000 kronor närmast föregående budgetår till det nuvarande beloppet 260 000 kronor med hänsyn till en beräknad minskning i omfattningen av kontrollverksamheten under budgetåret 1942/43. Under budgetåret 1943/44 ha emellertid utgifterna å anslagsposten överstigit det förslagsvis beräknade beloppet med drygt 120 000 kronor. Anledningen härtill är, att potatisbrännvinstillverkningen på grund av uppkommet överskott av potatis kunnat hållas i gång i nästan normal omfattning, varjämte även sulfitbrännerierna, som numera i antal stigit från 20 till 34, varit i verksamhet under opåräknat stor del av budgetåret. Under antagande att potatisbrännvinstillverkningen kommer att försiggå i något mindre än normal omfattning och att samtliga sulfitsprittfabriker hållas i gång under

i genomsnitt 10 månader av året, skulle utgifterna å anslagsposten kunna överslagsvis beräknas till 360 000 kronor.

I fråga om avlöningsanslaget i övrigt har kontrollstyrelsen föreslagit anslagsposten till *avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* höjd med 2 500 kronor till 67 000 kronor. Højningen har till övervägande del betingats av löneklassuppflyttningar. I samband härmed har kontrollstyrelsen upptagit anslagsposten till *rörligt tillägg* till 8 500, eller 500 kronor mer än för innevarande budgetår.

Beträffande omkostnadsanslaget har kontrollstyrelsen föreslagit en sänkning med 8 000 kronor av posten för *reseersättningar*. Belastningen å ifrågavarande anslagspost har för budgetåret 1943/44 utgjort allenast omkring 47 500 kronor. Kontrollstyrelsen har emellertid framhållit, att besparingen väsentligen berott på speciella förhållanden, varigenom omfattningen av tjänsteresorna tillfälligt minskat. Styrelsen har vidare erinrat om att de jämkningar, som enligt beslut av 1944 års riksdag vidtagits i bestämmelserna om ersättning till brännerikontrollörerna för resor i samband med kontrollverksamheten, beräknats medföra en ökad kostnad av 2 000 kronor.

Inkomsterna å titeln *Särskilda upp bö r d s m e d e l: Kontrollkostnadsbidrag m. m.* har kontrollstyrelsen med utgångspunkt från den av styrelsen vid beräkningen av medelsbehovet under arvodesposten antagna omfattningen av brännvinstillverkningen under nästa budgetår upptagit med 195 000 kronor, eller 25 000 kronor mer än för innevarande budgetår. Kontrollstyrelsen har därvid upplyst, att under budgetåret 1943/44 kontrollkostnadsbidragen influtit med 186 635 kronor, vilket belopp rätteligen bort vara något högre, enär vissa belopp i motsats till vad normalt plägade vara fallet inbetalats först efter budgetårets utgång.

Anslaget till kontroll å tillverkningsavgifter skulle sålunda enligt kontrollstyrelsens förslag uppföras med 320 000 kronor.

Lantbruksbränneriernas kontrolltjänstemannaförening har den 11 september 1944 gjort framställning om en sådan tillfällig förhöjning av arvodet till brännerikontrollörerna, att dessa erhöile samma kompensation för den efter år 1940 inträdda stegringen i levnadskostnaderna som flertalet övriga lägre statstjänstemän.

Över framställningen har kontrollstyrelsen den 30 oktober 1944 avgivit infortrat utlåtande, varav här må omnämnas följande.

Genom beslut av 1941 års riksdag omreglerades de till brännerikontrollörerna utgående dagarvodena. Omregleringen innebar i första hand, att tidigare utgående procentuella dyrtidstillägg avvecklades och inarbetades i arvodesbeloppen, varvid dyrtidstillägget beräknades efter 44 pro-

cent och arvodena avrundades uppåt. Härigenom kunna brännerikontrollörerna anses ha erhållit kompensation i ungefärligen samma utsträckning som flertalet andra statliga befattningshavare för den stegring av levnadskostnaderna, som ägt rum intill den 1 juli 1940. För den efter nämnda tidpunkt inträffade levnadskostnadsstegringen ha brännerikontrollörerna endast kompenserats genom att deras arvoden enligt beslut av 1942 års riksdag höjts med drygt 5 procent. Dyrtidskompensationen för dem är sålunda icke oväsentligt lägre än för flertalet övriga statstjänare, vilka för samma tid erhållit kristillägg, för närvarande utgörande 16 procent, räknat å 1935 års löner. Kontrollstyrelsen finner därför skäligt, att brännerikontrollörerna i fortsättningen erhålla ytterligare dyrtidskompensation, ungefärligen motsvarande eljest utgående kristillägg.

Kontrollstyrelsen föreslår, att nu gällande kristillägg, räknat å vederbörligt kristilläggsunderlag på grundval av det före omregleringen år 1941 utgående dagarvode av 9 kronor 50 öre inarbetas i det vid omregleringen fastställda dagarvode till 14 kronor. Detta skulle medföra en höjning av dagarvode till 15 kronor 95 öre, eller avrundat 16 kronor.

I samband härmed föreslår kontrollstyrelsen, att en uppräkningsenligt samma grunder företages jämväl av de arvoden, som utgå till tillsyningsmän vid brännerimagasin, kontrollombud vid skattepliktiga bryggerier och tillsyningsmän vid skattefria bryggerier. Enär dyrtidstillägg å arvode till kontrollombud vid skattepliktigt bryggeri och till tillsyningsman vid skattefritt bryggeri på sin tid enligt särskild föreskrift utgick allenast med till hälften nedsatt belopp, bör det för arvodesuppräkningsen i dessa båda fall grundläggande kristilläggsunderlaget dock innefatta sålunda reducerat dyrtidstillägg. Enligt kontrollstyrelsens förslag skulle de nya arvodesbeloppen fastställas på sätt framgår av följande sammanställning.

	Nuvarande arvode kronor	Arvodes- förhöjning kronor	Reglerat arvode kronor
Kontrollör med tjänstgöring vid ett bränneri	14: 75	1: 25	16: 00
Kontrollör med tjänstgöring vid flera brännerier	20: —	1: 75	21: 75
Tillsyningsman vid brännerimagasin	15: 25	1: 25	16: 50
Kontrollombud vid skattepliktigt bryggeri och tillsyningsman vid skattefritt bryggeri	1: 30	0: 10	1: 40

Det för tillsyningsman vid brännerimagasin fastställda minimiarvode för månad — 42 kronor — anser kontrollstyrelsen böra höjas till 45 kronor.

Kostnaderna för den sålunda föreslagna arvodesförhöjningen uppskattar kontrollstyrelsen till 25 000 kronor och föreslår, att arvodesposten höjes till 385 000 kronor.

Departementsschefen. I huvudsaklig överensstämmelse med de principer för arvodesreglering, vilka angivits i årets statsverksproposition, torde en uppräkningsenligt företagas av nu utgående maximiarvoden till biträdande överkontrollörer

vid den lokala kontrollen över läskedrycksbeskattningen och över varuskratten. Ifrågavarande arvoden torde sålunda böra höjas från 7 600 kronor till 8 100 kronor.

Förslaget om arvodesförhöjning till brännerikontrollörerna m. fl. bör prövas med utgångspunkt från att befattningarna övervägande ha karaktären av bisysslor, vanligen innehavda av pensionerade militärer. På grund härav kan en uppräknings i sådan omfattning, som motsvarar den av statstjänstemännen i allmänhet erhållna dyrtidskompensationen, icke komma i fråga. Med hänsyn till de inträdda kostnadsstegringarna för kontrollörerna, vilka i regel tjänstgöra å annan ort än hemorten, synes dock en mindre höjning av arvoden böra medgivas. Jag förordar sålunda en höjning av dagarvodena för kontrollör med tjänstgöring vid ett bränneri från 14 kronor 75 öre till 15 kronor 50 öre, för kontrollör med tjänstgöring vid flera brännerier från 20 till 21 kronor, för tillsyningsman vid brännerimagasin från 15 kronor 25 öre till 16 kronor samt för kontrollombud vid skattepliktigt bryggeri och tillsyningsman vid skattefritt bryggeri från 1 krona 30 öre till 1 krona 35 öre. Det för tillsyningsman vid brännerimagasin fastställda minimiarvodet för månad bör höjas från 42 kronor till 44 kronor. Kostnaderna för denna arvodesreglering kunna beräknas till omkring 15 000 kronor.

Kontrollstyrelsens beräkning av förevarande anslag, vilket väsentligen är beroende av omfattningen hos brännvinstillverkningen, synes mig kunna godtagas med viss jämkning nedåt. Jag förordar sålunda, att anslaget upptages med 325 000 kronor mot 250 000 kronor för innevarande budgetår.

Anslaget till granskning av systembolagens ekonomiska förvaltning.

Genom beslut den 30 juni 1944 har Kungl. Maj:t fastställt stat för anslaget (statsliggaren sid. 401). Staten upptager två förslagsvis anvisade poster, varav en å 55 500 kronor till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, samt en å 23 000 kronor till reseersättningar.

Enligt nämnda beslut äger kontrollstyrelsen för ifrågavarande granskning anställa högst sex revisorer, därav dock, till dess Kungl. Maj:t på särskild framställning annorlunda förordnar, en revisor endast i den mån ersättare för de övriga erfordras, ävensom bestämma stationeringsort och tjänstgöringsområde för envar av revisorerna. Revisorerna åtnjuta arvoden, beräknade efter 10 300 kronor för år, med rätt för kontrollstyrelsen att i särskilda fall fastställa lägre arvodesbelopp. För befattningshavarna gälla de å liknande arvodestjänster vanligen tillämpade paragraferna i civila icke-ordinariereglementet, därvid skall så anses, som om revisor tillhörde lönegraden Eo 24, löneklassen 24, om arvodet utgör 10 300 kro-

nor för år, och lönegraden Eo 23, löneklassen 23, om arvudet är fastställt till lägre belopp.

I sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1944 har kontrollstyrelsen föreslagit, att fem revisorsbefattningar skola upptagas såsom extra ordinarie i 24 lönegraden, och till stöd härför anfört bland annat följande.

Inrättandet av här omhandlade revisorsbefattningar innebar ett provisorium i avvaktan på närmare erfarenheter rörande den avsedda organisationen av granskningen av systembolagens ekonomiska förvaltning. Såsom norm för systembolagsrevisorernas löneställning angavs 24 lönegraden. Intill dess organisationen erhöll definitiv karaktär, borde emellertid avlöningen utgå i form av arvode med ett däremot svarande belopp. Numera har revisorsinstitutionen vid systembolagen bestått i mer än 6 år. Erfarenheterna av verksamheten under den gångna tiden giva stöd för att den nuvarande anordningen av granskningsverksamheten är ändamålsenlig och vunnit stadga samt att den kan anses väl fylla det syftemål, som avsågs med inrättandet av en särskild institution för kontroll å systembolagens ekonomiska förvaltning. Då ett stadigvarande behov föreligger av befattningarna och den nuvarande organisationen av granskningsverksamheten prövats under tillräckligt lång tid, synes tidpunkten vara inne att bereda ifrågavarande befattningshavare den fastare ställning, som enligt styrelsens mening rätteligen bör tillkomma dem. Anledning härtill föreligger även ur rekryteringssynpunkt, då det är av vikt att å befattningarna kunna förvärva och behålla så goda krafter som möjligt. Kontrollstyrelsen får därför föreslå, att befattningarna från och med nästa budgetår upptagas såsom extra ordinarie i 24 lönegraden.

Allenast fem befattningar såsom systembolagsrevisorer torde nu böra göras till extra ordinarie. Den återstående befattningen torde tills vidare i avvaktan på säkrare erfarenheter om det stadigvarande behovet av densamma böra bibehållas såsom arvodesbefattning med samma förmåner som för närvarande.

Med anledning av förslaget om ändrad löneställning för fem av revisorerna har kontrollstyrelsen företagit en omarbetning av staten för anslaget med fördelning av avlöningskostnaderna å särskilda delposter för arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, avlöningar till övrig icke-ordinarie personal samt rörligt tillägg. Enligt styrelsens förslag till stat för anslaget skulle avlöningskostnaderna upptagas till 56 700 kronor och omkostnaderna till 23 300 kronor, eller tillhopa 80 000 kronor.

Departementschefen.

Kontrollstyrelsens förslag om överförande till extra ordinarie stat av systembolagsrevisorerna kan jag för närvarande icke biträda. Då anledning icke heller i övrigt föreligger till ändring av medelsanvisningen för ändamålet, förordar jag, att anslaget upptages med oförändrat belopp, 78 500 kronor.

Hemställan.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för kontrollstyrelsen:

Personalförteckning.

Befattning

Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat:

1 överdirektör	B 2
2 byråchefer	A 30
1 byrådirektör	A 28
1 förste aktuarie	A 26
1 förste byråinspektör	A 24
1 förste byråsekreterare	A 24
1 byråinspektör	A 22
1 byråsekreterare	A 21
1 kansliskrivare	A 11
3 kontorister	A 9
1 förste expeditionsvakt	A 7
2 kanslibiträden	A 7
1 expeditionsvakt	A 5
8 kontorsbiträden	A 4

Tjänstemän å övergångsstat:

1 förste byråinspektör	A 24
1 laborator	A 24
1 aktuarie	A 21
1 bokhållare	A 17
1 kanslibiträde	A 7

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:

1 byråchef	Eo 30
1 förste byråinspektör	Eo 26
4 förste byråinspektörer	Eo 24
3 byråinspektörer	Eo 22
1 kamrerare	Eo 22
1 byråingenjör	Eo 21

Anm. 1. Byråinspektörstjänsten å ordinarie stat må ej tillsättas, så länge en extra ordinarie förste byråinspektörstjänst finnes inrättad å avdelningen för varuskatt å tekniska preparat.

Anm. 2. En kontorsbiträdestjänst må ej tillsättas, så länge det å övergångsstat uppförda kanslibiträdet kvarstår i tjänst;

dels godkänna följande avlöningsstat för kontrollstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1945/46:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 157 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslags-</i> <i>vis</i>	„ 22 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	„ 225 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	„ 51 800
<hr/> Summa kronor 456 000;	

dels till Kontrollstyrelsen: *Avlöningar* å riksstaten för budgetåret 1945/46 under sjunde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 456 000;

dels till Kontrollstyrelsen: *Omkostnader* å riksstaten för budgetåret 1945/46 under sjunde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 69 000;

dels till Kontrollstyrelsen: *Kontroll å tillverkningsavgifter* å riksstaten för budgetåret 1945/46 under sjunde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 325 000;

dels ock till Kontrollstyrelsen: *Granskning av systembolagens ekonomiska förvaltning* å riksstaten för budgetåret 1945/46 under sjunde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 78 500.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Amark.